

FUNDACJA
"Archiwum i Muzeum Pomorskie
Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek"
87-100 Toruń, ul. W. Garbary 2
tel.: 84-22-186, e-mail: archAK@um.torun.pl
REGON 870502736

MEMORIAL

Generał Marii Wittek

AK
Okr. Kresów

14 1997

fol. krem

SLYMAŃSKA Marie
ps. "Niuska"

3495/usk

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — T: 3495/WSK
SZYMAŃSKA Momi
ps. „Niska”

I. Materiały dokumentacyjne

- I/1 – relacja właściwa —
- I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora —
- I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

- III/1 – dot. rodziny relatora —
- III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
- III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939–1945) —
- III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —
- III/5 – inne.. —

IV. Korespondencja

.....
.....
.....
.....

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] —

VI. Fotografie —

(pota. pkt II)

II Materiały uzupełniające relację

- Janusz Wojtyca, Szymańska Maria „Miubka”, kopia,
k. 2 s. 1-2

11/11

Szymańska Maria, „Niuśka”, (1911–1997) – urzędniczka, harcmistrzyni, instruktorka Organizacji Harcerek.

Urodzona 4 września 1911 r. w Krakowie. Córka Jana Stępniewskiego (1876–1953, asesora Izby Skarbowej, działacza „Sokoła”) i Marii z d. Słowik (1884–1962, księgowej). Miała dwóch starszych braci przyrodnych, Stefana Stępniewskiego (1900–1939, urzędnika PKP, zastrzelonego przez Sowieców w czasie przekraczania Sanu we wrześniu 1939 r.) i Władysława Stępniewskiego (1903–1970, inż. leśnika, oficera AK, harcerza), siostry: Janinę (ur. 1910, zamężną Migdałek), Kazimierę (zmarłą w dzieciństwie), Zofię (1914–1994, zamężną Jamróz), Jadwigę (1916–1930), Irenę (ur. 1922, żonę Kazimierza Lisińskiego, komendanta krakowskiej „Zawiszy” Szarych Szeregów) oraz brata Edmunda (ur. 1919, w czasie okupacji członek konspiracyjnego harcerstwa). Po ukończeniu szkoły powszechnej i gimnazjum w roku szkolnym 1933/34 rozpoczęła studia w zakresie geografii na Wydziale Filozoficznym UJ. W czasie studiów uprawiała wioślarstwo w AZS. Studiów nie ukończyła z powodu trudności materialnych. Podjęła pracę w administracji szkoły muzycznej. W 1925 r. wstąpiła do VIII Krakowskiej Drużyny Harcerek im. Klaudyny Potockiej, w której w 1928 r. złożyła przyrzeczenie harcerskie. Od 1931 r. była zastępową, a od 1933 r. – przyboczną. Od 1926 r. corocznie uczestniczyła w koloniach i obozach swojej drużyny. W latach 1937–38 była drużynową VIII Krakowskiej Drużyny Harcerek i prowadziła obozy we Florynce koło Grybowa (1937) i w Piwnicznej (1939). W sierpniu 1937 r. brała udział w wyprawie krakowskich instruktorek wraz ze skautkami francuskimi z Paryża w Alpy, połączonej z udziałem w międzynarodowym obozie w Chamonix i wycieczką do Genewy. W latach 1938–39 była hufcową III hufca harcerek w Krakowie. Od wiosny 1939 r. uczestniczyła w pracach Pogotowia Harcerek jako instruktorka i członek komendy Pogotowia. We wrześniu 1939 r. objęła funkcję hufcowej konspiracyjnej Organizacji Harcerek, a w marcu 1941 r. została mianowana zastępczynią komendantki Krakowskiej Chorągwi Organizacji Harcerek Alojzy Tokarz, którą to funkcję pełniła do 18 stycznia 1945 r. W roku 1941 została mianowana podharcmistrzynią. Uczestniczyła w koordynacji wszystkich działań Organizacji Harcerek. Była łączniczką komendantki Pogotowia na trasie do Słomnik i Miechowa. Prowadziła zajęcia harcerskie. Pracowała jako urzędniczka w Zakładzie Oczyszczania Miasta. W lutym 1945 r. na pierwszym spotkaniu instruktorek harcerskich odbyłym przy ul. Krupniczej 38 powierzono jej zorganizowanie pracy harcerskiej na terenie Krakowa i powołano na funkcję zastępcy komendantki Krakowskiej Chorągwi Harcerek i komendantki krakowskich Hufców Harcerek. Po kilku miesiącach w pięciu zorganizowanych przez nią na terenie miasta hufcach było ok. 1500 harcerek. W październiku 1947 r., podobnie jak wiele innych instruktorek przedwojennych

11/12

nego i wojennego harcerstwa, została zmuszona do odejścia z organizacji. W 1956 r. brała udział w reaktywowaniu harcerstwa w Krakowie, była zastępczynią komendanta Hufców Krakowskich, wstąpiła do niezależnej drużyny dawnych instruktorek „Kuźnia”. W ramach pracy w drużynie uczestniczyła w zbieraniu materiałów do dwutomowego opracowania *Harcerki 1939–1945*, wydanego przez PWN w latach 1973–1985. Współpracowała przy organizowaniu wystaw harcerskich z okazji siedemdziesięcio i osiemdziesięciolecia harcerstwa, a także wystaw „Z dziejów harcerstwa krakowskiego 1910–1949” oraz „Praca harcerska w latach 1939–1945”. Od 1991 r. była członkiem Oddziału Krakowskiego Stowarzyszenia Szarych Szeregów. 2 października 1992 r. otrzymała stopień harcmistrzyni.

Zmarła 25 lipca 1997 r. i została pochowana na cmentarzu Salwatorskim.

Odnaczona Krzyżem Armii Krajowej (11 kwietnia 1995), Krzyżem „Za Zasługi dla ZHP” (2 stycznia 1982) Krzyżem z Rozetą–Mieczami (28 września 1985), Medalem Za Zasługi dla Chorągwi Krakowskiej ZHP (24 marca 1984).

Od 13 czerwca 1943 r. była zamężna z Mieczysławem Szymańskim (1910–1992, lekarzem, uczestnikiem konspiracji, więzionym w obozie w Płaszowie). Miała córki: Marię (ur. 1944, zmarłą w niemowlęctwie), Ewę (ur. 1945, architekta, pracownika naukowo–dydaktycznego Politechniki Śląskiej) i Martę (ur. 1950, mgra inż. metalurga, pracownika technicznego Akademii Pedagogicznej).

Archiwum Oddziału Krakowskiego Stowarzyszenia Szarych Szeregów, ankieta personalna, oświadczenie świadka Eugeniusza Fika ps. „Osk” z 29 V 1983 r., oświadczenie świadka Kazimierza Lisińskiego ps. „Lisek” z 30 V 1983 r., zaświadczenie Komendy Krakowskiej Chorągwi ZHP l. dz. 2943–KH/82 z 13 XII 1982 r. dotyczące działalności konspiracyjnej w harcerstwie, deklaracja członkowska z 15 VII 1991 r., zaświadczenie weryfikacyjne nr 3691 z 24 I 1992; Archiwum Komisji Historycznej Chorągwi Krakowskiej ZHP, rozkaz Komendy Krakowskiej Chorągwi Harcerki L. 1 z 9 XII 1945 r. oraz zaświadczenie o weryfikacji nr 12 z 19 IV 1958 r. wydane przez Komendę Hufca Stare Miasto, w posiadaniu córki Marty Szymańskiej; *Harcerki 1939–1945* red. K. Wyczańska, Warszawa 1983, s. 464–465; *Hufiec Kraków Borek Fałęcki*, „Biskopt” 2000, nr 175; Książek–Mileska M. I., *Materiały do historii Krakowskiej Chorągwi Harcerki w latach 1909–1939*, Kraków–Warszawa 1982, mps w posiadaniu autora, t. 1, s. 265, t. 2, s. 15, 175, 193, 240; *Przyznano stopnie harcerskie i wysokie odznaczenia. Święta Krakowskiej Chorągwi ZHP*, „Dziennik Polski” nr 73 z 26 III 1984 r.; Zürn–Zahorski Z., *Pogotowie Harcerki i Pogotowie Harcerzy we wrześniu 1939 roku*, Kraków 1999, s. 565, 636; informacje o przebiegu studiów uzyskane od Urszuli Perkowskiej 11 XII 2001 r.; notatki osobiste Marii Szymańskiej i informacje udostępnione przez córkę Martę Szymańską.

Janusz Wojtycza

ŚZYMAŃSKA Maria

